

7. Měnové podmínky

V průběhu 1. čtvrtletí došlo k několika změnám v nastavení základních měnověpolitických úrokových sazeb.

Ekonomický vývoj v 1. čtvrtletí byl značně turbulentní, což se také odráželo na posunech v nastavení základních měnověpolitických úrokových sazeb. V první polovině února nejprve došlo v reakci na zvýšené inflační tlaky k navýšení repo sazby o 0,25 p. b. na 2,25 %. Byl tak vytvořen prostor pro následné uvolnění měnové politiky, ke kterému došlo v březnu ve dvou krocích. Nejprve 17. března poklesla repo sazba na 1,75 % a o deset dní později byla snížena na 1,00 %. Diskontní sazba ke konci března činila 0,05 % a lombardní 2,00 %. Restrikce uvalené na ekonomiku se od poloviny března silně projevíly také v kurzu koruny vůči euru a dolaru. V průběhu ledna se kurz koruny vůči euru pohyboval v pásmu nad hranicí 25 korun¹. Mírné oslabování kurzu probíhalo od poloviny února, v březnu pak dále zrychlovalo. K prudkému oslabení z 26 korun na 27 korun za euro došlo v reakci na omezení volného pohybu od 16. března v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu. Nejslabší hodnotu měl kurz 24. března, a to 27,81 koruny za euro. Podobně se vyvíjel kurz vůči dolaru. Nejsilnější byla koruna 9. března (22,27 CZK/USD), následně prudce oslabovala až na 25,57 koruny za dolar 19. března.

Výnosy na dluhopisech ke konci března klesly.

Mezibankovní úrokové sazby citlivě reagovaly na posuny v měnové politice. Tříměsíční sazba PRIBOR se tak od ledna k 29. únoru zvýšila na 2,34 % a následně klesla na 2,00 % ke konci března. Výnosy vládních dluhopisů v lednu oproti konci roku 2019 vzrostly. U krátkodobých a střednědobých to bylo o přibližně dvě desetiny procentního bodu (na 1,55 % a 1,51 %), u desetiletých dluhopisů se sazba zvýšila o desetinu procentního bodu na 1,62 %. Výnosy se na nové úrovni v průběhu února držely, v březnu ale opět klesly. Ke konci března tak průměrná úroková sazba na krátkodobých dluhopisech činila 1,27 %, na střednědobých 1,23 % a dlouhodobých 1,28 %. Zejména v případě dluhopisů s dlouhodobou splatností se jednalo o opačný posun oproti jiným zemím EU. Jedním z možných vysvětlení může být právě výrazné oslabení koruny, které za předpokladu opětovného návratu na původní hladinu kurzu zajistí věřitelům operujícím v cizích měnách vyšší výnos než jen samotný úrok.

Kleslo úročení vkladů s dohodnutou splatností méně než 1 rok.

Klientské úrokové sazby na měnověpolitický vývoj reagovaly jen částečně. V případě běžných účtů domácností přetrvávaly na úrovni technické nuly. Pohyby byly patrné u vkladů s dohodnutou splatností. Zejména u těch se splatností do jednoho roku došlo během 1. čtvrtletí k propadu průměrné úrokové sazby (-0,1 p. b. na 1,38 %). Drobný pokles proběhl rovněž u vkladů s dohodnutou splatností od 1 do 2 let (k 31. březnu 2,07 %), naopak u dlouhodobých vkladů se úročení zvýšilo o 0,34 p. b. na 2,17 %. Nefinančním podnikům se v posledním roce mírně zlepšily podmínky na běžných účtech, v 1. čtvrtletí se ale průměrné úročení opět mírně snížilo na 0,16 %. Podobně jako domácnostem se i podnikům v 1. kvartálu snížily úrokové sazby na vkladech s dohodnutou splatností do 1 roku. Růst objemu vkladů ale v 1. čtvrtletí zrychlil, což ovlivnilo i vývoj celkové peněžní zásoby. Podle sektorového členění se meziročně zvýšil zejména objem vkladů vládního sektoru a dále finančních institucí a nefinančních podniků. Z časového hlediska v 1. čtvrtletí zrychlil zejména nárůst objemu netermínovaných vkladů.

Domácnostem se snížily úrokové sazby na spotřebních úvěrech.

Úrokové sazby spotřebních úvěrů pro domácnosti v 1. čtvrtletí v průměru poklesly na 8,14 %, zejména díky úvěrům se splatností mezi 1 až 5 lety, kde sazby spadly poprvé pod 8% hranici. Úročení úvěrů na nákup bytové nemovitosti v průměru drobně vzrostlo, hlavně u delších fixací. V 1. čtvrtletí se výrazně zdražilo úvěrové financování pro živnostníky – oproti konci loňského roku o 0,59 p. b. na 6,06 %. Ve 2. pololetí 2019 zrychlil růst objemu poskytnutých úvěrů na spotřebu a v letošním 1. čtvrtletí se meziroční tempo udrželo na 9,0 %. Meziroční nárůst objemu úvěrů na bydlení dosáhl

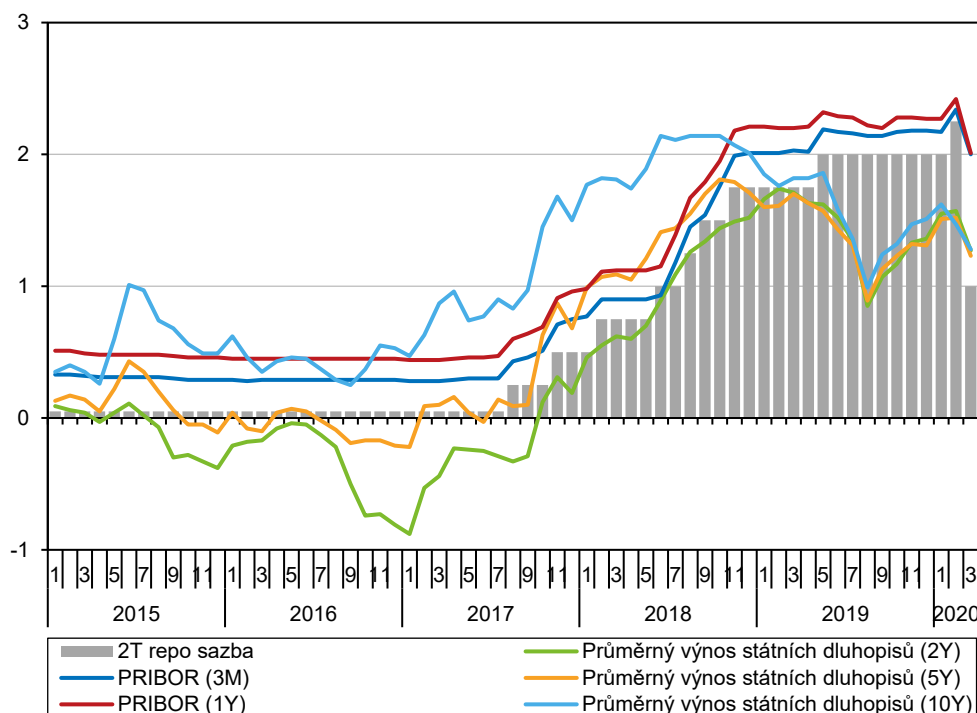
¹ Není-li uvedeno jinak, je zdrojem údajů v této kapitole databáze ARAD České národní banky.

v 1. čtvrtletí 7,1 %, z toho objem hypotečních úvěrů, které tvoří naprostou většinu půjček na bydlení, se zvýšil o 7,6 %. Po roce tak vyprchal vliv změny v klasifikaci², kvůli které se objem hypotečních úvěrů zvyšoval i o více než 10 %. Nových hypotečních smluv bylo k 31. 3. uzavřeno 49,5 tisíce, což je meziroční nárůst o 9,1 tisíc. Po tříletém období poklesů a stagnace vzrostl zejména počet nových smluv na pořízení bytových nemovitostí (+7,4 tisíce). Průměrná hodnota nové hypoteční smlouvy na bytovou nemovitost vzrostla a dosáhla 2,1 mil. korun.

Vysoký podíl úvěrů v cizí měně ovlivňuje celkovou dynamiku objemu půjček poskytnutých nefinančním podnikům.

Nefinančním podnikům se během 1. čtvrtletí zdražil přístup k úvěrům zejména v kategorii půjček do 7,5 mil. korun (+0,34 p. b. na 4,45 %). U střední kategorie (7,5–30 mil.) úroková sazba mírně poklesla (–0,1 p. b. na 3,43 %) a nejnvýhodnější podmínky byly u půjček nad 30 mil. korun (–0,49 p. b. na 3,1 %). Meziroční růst objemu úvěrů a pohledávek v 1. čtvrtletí zrychlil na 6,4 %, a to hlavně vlivem 11,5% navýšení objemu dlouhodobých půjček. Nadále pokračoval trend úvěrů v cizí měně, které k 31. březnu tvořily 36,5 % celkového objemu půjček. Důvodem skokového nárůstu je patrně oslabení koruny. Vysoký objem úvěrů v cizí měně kombinovaný s oslabením kurzu koruny je jedním z vysvětlení zrychlení celkové dynamiky úvěrů. Z hlediska jednotlivých sekcí klasifikace ekonomických činností v 1. čtvrtletí nejvíce meziročně narůstaly poskytnuté půjčky v peněžnictví a pojišťovnictví a ve stavebnictví (shodně 12,1 %), dále v činnostech v oblasti nemovitostí (10,3 %) a ubytování, stravování a pohostinství (10,2 %). Zrychlila dynamika úvěrů ve zpracovatelském průmyslu (5,9 %). Meziroční pokles objemu poskytnutých úvěrů pokračoval v dopravě a skladování (–4,6 %), informačních a komunikačních činnostech (–2,2 %).

Graf č. 15 Tržní úrokové sazby (v %)

Zdroj: ČNB

² V důsledku úpravy definice hypotečního úvěru podle novelizovaného zákona č. 190/2004 Sb., s účinností od 4. 1. 2019, o dluhopisech, byla část spotřebních úvěrů přesunuta do kategorie hypotečních úvěrů.

